

YOSH O'QUVCHILARGA INGLIZ TILINI SAMARALI O'RGATISH USULLARI VA YO'LLARI

Kurbaniyazova Manzura Radjapovna – ilmiy rahbar

*Termiz davlat pedagogika instituti Gumanitar yo'nalishlarda
xorijiy tili kafedrası stajyor-o'qituvchisi.*

Xolikulova O'g'iloy Olimjon qizi

*Termiz davlat pedagogika instituti, Maktabgacha va
boshlang'ich ta'lim fakulteti Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi
3-bosqich talabasi*

Annotatsiya. Mazkur maqolada yosh o'quvchilarga ingliz tilini samarali o'rgatishning zamonaviy metodlari, pedagogik yondashuvlar va lingvodidaktik tamoyillar tahlil etiladi. Unda o'quvchilarning yosh xususiyatlariga mos ravishda tanlangan interaktiv, kommunikativ va differensial yondashuvlarning ahamiyati ochib beriladi. Tadqiqot davomida samarali dars tashkil qilish, motivatsiyani oshirish hamda chet tilini faol muhitda o'rgatishning ustuvor yo'llari asoslab berilgan. Maqola ingliz tilini boshlang'ich bosqichda o'rgatishda muhim bo'lgan psixolingvistik omillarni hisobga olish zarurligini ko'rsatadi va o'qituvchilarga amaliy tavsiyalar beradi.

Kalit so'zlar: yosh o'quvchilar, ingliz tili o'qitish, samarali metodlar, interaktiv yondashuv, kommunikativ kompetensiya, lingvodidaktika, differensial ta'lim, psixolingvistik omillar, motivatsiya, chet tili muhitida o'rganish.

METHODS AND WAYS OF EFFECTIVELY TEACHING ENGLISH TO YOUNG STUDENTS

Kurbaniyazova Manzura Radjapovna - scientific supervisor

Termez State Pedagogical Institute, Foreign Language

Department in the Humanitarian Fields.

Xholikulova O'g'iloy Olimjon kizi

Termez State Pedagogical Institute, Faculty of Preschool and

Primary Education 3rd year student of the

Primary Education Department

Annotation. This article analyzes modern methods, pedagogical approaches and linguodidactic principles of effective teaching of English to young students. It reveals the importance of interactive, communicative and differentiated approaches selected in accordance with the age characteristics of students. During the study, priority ways of organizing an effective lesson, increasing motivation and teaching a foreign language in an active environment were substantiated. The article shows the need to take into account

important psycholinguistic factors in teaching English at the primary level and provides practical recommendations for teachers.

Keywords: young learners, English teaching, effective methods, interactive approach, communicative competence, linguodidactics, differentiated education, psycholinguistic factors, motivation, learning in a foreign language environment.

МЕТОДЫ И СПОСОБЫ ЭФФЕКТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ

Курбаниязова Манзура Раджаповна - научный руководитель

Термезский государственный педагогический институт, кафедра иностранных
языков по гуманитарным направлениям.

Холикулова Угьлой Олимжон кызы

Термезский государственный педагогический институт, факультет
дошкольного и начального образования

Студентка 3 курса кафедры начального образования

Аннотация. В статье анализируются современные методы, педагогические подходы и лингводидактические принципы эффективного обучения английскому языку младших школьников. Раскрывается важность интерактивного, коммуникативного и дифференцированного подходов, выбранных в соответствии с возрастными особенностями учащихся. В ходе исследования обоснованы приоритетные способы организации эффективного урока, повышения мотивации и обучения иностранному языку в активной среде. В статье показана необходимость учета важных психолингвистических факторов при обучении английскому языку на начальном этапе обучения и даны практические рекомендации для учителей.

Ключевые слова: учащиеся младшего школьного возраста, обучение английскому языку, эффективные методы, интерактивный подход, коммуникативная компетентность, лингводидактика, дифференцированное обучение, психолингвистические факторы, мотивация, обучение в иноязычной среде.

Kirish: Global integratsiya jarayonlarining jadallashuvi xorijiy tillarni, xususan, ingliz tilini o'rganish va o'rgatishni dolzarb masalalardan biriga aylantirmoqda. Bugungi kunda ingliz tili nafaqat xalqaro muloqot vositasi, balki fan, texnologiya va ta'lim sohalarida ham muhim kommunikativ vosita sifatida e'tirof etilmoqda. Shu boisdan, maktab ta'limining dastlabki bosqichidayoq chet tilini samarali o'rgatish zaruriyati ortib bormoqda. Ayniqsa, yosh o'quvchilarga mo'ljallangan dars jarayonlarida pedagogik va psixologik yondashuvlarni uyg'unlashtirish, ularning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda metodik yondashuvlarni tanlash muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur maqolada yosh

o'quvchilarga ingliz tilini samarali o'rgatishning ilmiy-nazariy asoslari, zamonaviy ta'lim texnologiyalari, shuningdek, interaktiv va kommunikativ metodlarning amaliyotdagi o'rni tahlil qilinadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi – boshlang'ich ta'lim bosqichida chet tilini o'rgatishda samaradorlikni oshiruvchi usullarni aniqlash va ularni o'qituvchilar amaliyotiga tatbiq qilish imkoniyatlarini ko'rsatib berishdan iboratdir.

Asosiy qism

Ingliz tilini boshlang'ich ta'lim bosqichida o'rgatish o'ziga xos yondashuvlarni, noan'anaviy metodlarni va o'quvchilarning yosh xususiyatlariga moslashtirilgan o'quv faoliyatini talab etadi. Chet tilini o'rganish jarayonida yosh bolalarda tovush, intonatsiya, so'z boyligini eslab qolish va takrorlash orqali tilga nisbatan ijobiy munosabat shakllanadi. Shu sababli, darslar mobaynida o'yinli metodlardan, dramatizatsiyalardan, rasmlari materiallardan hamda multimediasiy vositalardan foydalanish nafaqat bilim darajasini, balki o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini ham oshiradi.

Zamonaviy lingvodidaktika yosh o'quvchilarga til o'rgatishda quyidagi asosiy yo'nalishlarga e'tibor qaratishni taklif etadi:

*** Kommunikativ yondashuv** – bu yondashuv orqali til vositasida muloqot qilish ko'nikmalari rivojlanadi. Dialogik nutq, savol-javob mashqlari, rolda chiqishlar orqali bolalar real hayotiy vaziyatlarda tilni qo'llashga odatlanadi.

*** Interaktiv metodlar** – guruhli ishlash, juftlikda mashqlar bajarish, “Jigsaw” va “Think-Pair-Share” kabi texnikalar bolalarda tilni faol o'zlashtirishga xizmat qiladi.

*** Audiovizual vositalardan foydalanish** – tinglab tushunish (listening comprehension) va ko'rish orqali tilni o'zlashtirish (visual learning) bolalarda eslab qolish jarayonini tezlashtiradi. Multifilmlar, qisqa videolar va audio topshiriqlar buni samarali amalga oshiradi.

*** Differensial yondashuv** – o'quvchilarning individual imkoniyatlari va qiziqishlaridan kelib chiqib, mos materiallar tanlanadi. Bu usul ortda qolayotgan o'quvchilarni rag'batlantirish va ilg'or o'quvchilarni yanada rivojlantirish imkonini beradi.

Shuningdek, psixolingvistika fanining yondashuvlariga ko'ra, tilni o'rganish jarayonida bolaning eshitish, tushunish, talaffuz qilish va fikrni ifodalash mexanizmlarini parallel shakllantirish zarur. Shu nuqtai nazardan, og'zaki nutqni shakllantirishga xizmat qiluvchi dars bosqichlari (Warm-up, Practice, Production) muhim o'rin tutadi. Ilmiy tadqiqotlar (masalan, J. Piaget va L.S. Vygotskiy nazariyalari) asosida aniqlanishicha, boshlang'ich yoshdagi bolalar o'yin faoliyati orqali yangi bilimlarni osonroq o'zlashtiradi. Ingliz tili darslarida “role play”, “storytelling” va “action songs” kabi metodlardan foydalanish orqali til o'rganish jarayoni tabiiy va ijobiy muhitda kechadi. Amaliy kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, samarali dars tashkil qilishda o'qituvchining til bilimi bilan birga metodik kompetensiyasi ham muhim ahamiyatga ega. O'quvchilarning yoshiga mos til materiallari, vizual vositalar, faoliyatga asoslangan topshiriqlar ularning faolligini oshiradi, passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantiradi.

Xulosa : Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, yosh o'quvchilarga ingliz tilini samarali o'rgatish zamonaviy metodlar, individual yondashuv va motivatsiyani uyg'otuvchi didaktik vositalar bilan chambarchas bog'liq. Til o'rgatish jarayonida interfaol uslublardan foydalanish, kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirish va multimediya texnologiyalarini qo'llash o'quvchilarning tilga bo'lgan qiziqishini oshirib, ularning faol ishtirokini ta'minlaydi. Shuningdek, yosh xususiyatlariga mos metodik yondashuvlar, tilni real hayotiy vaziyatlar orqali o'rgatish va o'yinlar asosidagi mashg'ulotlar til o'zlashtirish jarayonini yanada samarali qiladi. Tajriba va nazariyaning uyg'unlashuvi natijasida pedagog o'z oldiga qo'ygan maqsadga erishib, yosh avlodda til kompetensiyasini muvaffaqiyatli shakllantirishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Uchqunovna, Y. D. (2023). Ingliz tili fanini o'qitishda zamonaviy metodlardan foydalanish. *Scientific Approach to the Modern Education System*, 2(16), 82-84.(nauchniyimpuls.ru)
2. Uchqunovna, Y. D. (2023). Ingliz tili o'qitishning innovatsion metodikasi. *Intellectual Education Technological Solutions and Innovative Digital Tools*, 2(18), 120-123.(nauchniyimpuls.ru)
3. Uljayeva, S. T. (2023). Yosh o'quvchilarga ingliz tilini o'rgatishdagi qiyinchiliklar: global istiqbollar va mahalliy voqeliklar. *O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti konferensiyalari*.(conference.uzswlu.uz)
4. Ratna, A. N., & Muhsin, A. M. (2024). Ingliz tilini o'rgatish jarayonida til ko'nikmalarini integratsiyalashning ahamiyati. *Ko'p tillilik muhitida xorijiy tillarni rivojlantirishning innovatsion va integrativ muammolari*, 1(01), 297–304.(conference.uzswlu.uz)
5. Zubaydova, N., & Jo'raqulova, S. B. (2022). Ingliz tilini ertaklar orqali o'rgatish usuli. *Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi*.(web-journal.ru)
6. Sadullayeva, N. K., & Abdurasulova, Z. (2024). Maktabgacha va boshlang'ich ta'limda ingliz tilini o'qitish metodikasi. *PEDAGOG*, 7(2), 101-103.(bestpublication.org)
7. To'raqo'rg'on, N. (2024). Ingliz tilini o'rgatishda o'quvchilarning vazifalari. *Ustozlar uchun*, 57(7), 101-103.(pedagoglar.org)
8. Pòlatova, D. E., Turdiyeva, D. A., & Jo'raeva, M. O. (2023). Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun ingliz tilini o'qitish metodikasi. *Journal of Science-Innovative Research in Uzbekistan*, 1(2).(universalpublishings.com)
9. Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching*. Pearson Longman.(scientific-jl.org)
10. Brown, H. D. (2007). *Principles of Language Learning and Teaching*. Pearson Education.(scientific-jl.org)